

Základná umelecká škola Štefánikova 20, 071 01 Michalovce

**Učebné osnovy vyučovacieho predmetu
hra na kontrabase pre 2. ročník druhý stupeň**

Názov predmetu	Hra na kontrabase
Ročník	Druhý
Časový rozsah výučby	1,5 hodiny týždenne
Učebný plán	č. 20
Stupeň vzdelania	druhý
Názov ŠVP	Štátny vzdelávací program ZUŠ v SR
Názov ŠkVP	Školský vzdelávací program ZUŠ, Štefánikova 20, Michalovce, Iskrenie talentov
Forma štúdia	denná
Vyučovací jazyk	slovenský
Spracoval	Ivan Žecík
Koordinátor ŠkVP	Eva Skvašiková
Schválené dňa	27.júna 2014

Charakteristika predmetu

Kontrabas je hudobný nástroj so všestranným využitím, uplatňujúcim sa vo všetkých hudobných žánroch. Táto skutočnosť vychádza z historických hráčskych nástrojárskych tradícií a bohatej literatúry, obsahujúcej všetky štýlové obdobia. Kontrabasová pedagogika prekonala v poslednom období obrovské kvalitatívne zmeny. Bolo vypracovaných niekoľko škôl, metodických a koncepcných materiálov a rôznych publikácií, ktoré zásadným spôsobom menia prístup k vytváraniu technických a výrazových prostriedkov potrebných k hre na kontrabase. Ciele, prostriedky na ich dosiahnutie a hudobný materiál uvedený v učebných osnovách zabezpečujú, v prípade ich správneho využitia, získanie zručností a vedomostí pre ďalšie štúdium na konzervatóriu, ale aj uplatnenie sa žiakov v rôznych útvaroch. Obsah učebných osnov hry na kontrabase je koncipovaný tak, aby žiak prostredníctvom získaných vedomostí vytváral trvalý vzťah k hudbe a nástroju, aby si postupne osvojil potrebu samostatného štúdia. Na štúdium hry na kontrabase sa prijímajú žiaci s fyzickými a psychotronickými predpokladmi pre hru na nástroji. Práca učiteľa so žiakmi v predmete hra na kontrabase je charakteristická individuálnym prístupom a používaním adekvátnych metodických postupov a foriem práce nielen v súvislosti s vekom dieťaťa, ale aj z hľadiska jeho celkového nadania a úrovne talentu. Odporúčaná kontrabasová škola, technická a prednesová literatúra a metodické materiály slúžia k základnej orientácii učiteľa, ktorý ich môže podľa svojich skúseností a individuálnych potrieb vhodne kombinovať a nahrádzať inými materiálmi.

Ciele

Rozširovať rozsah do štvrtej, piatej polohy. Pri niektorých žiakoch možnosť zaviesť do výučby kombináciu kontrabas – bezpražcová basová gitara. Postupovať od živého pozorovania k abstraktnému, od hry podľa sluchu k teoretickým vedomostiam. Takýto komplexný prístup môže rozvinúť aj dosť skromné hudobné či intelektuálne schopnosti dieťaťa.

Všeobecné ciele

- Samostatnému pracovať na štúdiu skladby.
- Rozvíjať osobitosť vlastného hudobného prejavu.
- Pri vyučovacom procese používať metódy primerané schopnostiam, nadaniu a psychickej zrelosti žiaka.
- Prispievať k všestrannému rozvoju osobnosti dieťaťa.
- Rozvíjať tvorivé myslenie a emočnú inteligenciu.
- Pestovať u žiaka hodnotový systém a obranyschopnosť voči tlaku reklamy, gýču, preferencii materiálnych hodnôt, upozorniť ho na vyššie duchovné hodnoty a orientovať ho v ponuke hudobných produktov.
- Pestovať u žiaka vôľu, trpezlivosť, nadšenie pre husľovú hru a vo všeobecnosti záujem o hudbu formou zlepšovania muzikálnych a technických schopností žiaka

Špecifické ciele

Kognitívne ciele

- vytvárať si vlastný hudobný názor,
- logicky rozčleniť štruktúru skladby,
- zapamätať si notový zápis väčšieho rozsahu,
- transponovať melódie,
- uvedomele riešiť hru fráz a menších celkov v skladbe,
- orientovať sa v širšej hudobnej terminológii.

Socio - afektívne

- emocionálne prežiť skladby,
- vyjadriť charakter skladby,
- zhodnotiť pozitíva aj negatíva vlastnej interpretácie skladby,
- dokázať čo najdokonalejšie interpretovať skladbu na verejnosti,
- vytvoriť si samostatný názor na interpretáciu vlastnú, vypočutú,
- interpretovať skladby rôznych štýlových období.

Psycho - motorické

- interpretovať na nástroji vlastnú hudobnú predstavu,
- interpretovať štýlovo skladby primerane hudobnému obdobiu
- dbať na uvoľnený hrací aparát,
- zdokonaľovať kvalitu technického prevedenia skladby,
- zvyšovať technickú náročnosť interpretovaných skladieb,
- vytrvalo pracovať na odstránení technickej povrchnosti,
- prehlbovať a obohacovať technické a výrazové schopnosti
- vyrovnane hrať v rýchlejších tempách,

Výchovné a vzdelávacie stratégie

1. Sociálno-komunikačné spôsobilosti

- dokázať dlhší čas sústredene pracovať, primerane reagovať na zmeny,
- uvedomele pracovať na skladbe pri príprave na hodinu,
- pestovať zmysel pre súhru prostredníctvom komornej hry,
- zdokonaľovať kvalitu interpretácie pri vystúpení na verejnosti,
- sformulovať vlastný názor na vypočutú skladbu
- vytvárať si vlastný hudobný názor.

2. Spôsobilosť v oblasti matematického a prírodovedného myslenia

- rozvíjať schopnosť objavovať, pýtať sa a hľadať odpovede, ktoré vedú k tvorivosti,
- uvedomele pracovať s rytmickým pôdorysom skladby,

3. Spôsobilosti v oblasti informačnej a komunikačnej technológie (digitálnych technológií)

- podporovať percepciu digitálnymi zdrojmi umeleckých diel, využívať digitálne spracovanie hudby.
- samostatne vyhľadávať rôzne na internete rôzne interpretácie preberanej skladby.

4. Spôsobilosť učiť sa

- rozvíjať vytrvalosť, iniciatívu a schopnosť samostatne sa učiť a získavať informácie,
- hodnotiť informácie a využívať ich aj v medzipredmetových vzťahoch,
- rozobrať skladbu podľa formy,
- analyzovať skladbu po rytmickej stránke,
- odlišovať dôležité informácie od menej podstatných,
- efektívne si osvojovať poznatky a študijné návyky.

5. Spôsobilosť riešiť problémy

- vnímať, sledovať, rozoznávať a premýšľať o vzniknutých situáciách,
- učiť sa byť empatický,
- aplikovať získané návyky pri nácviku nových skladieb,
- zvládať emócie pri vystúpení,
- zaujať správne stanovisko pri riešení vzniknutého problému,
- hľadať a využívať rôzne informácie, skúšať viaceré možnosti riešenia problému, overovať správnosť riešenia.

6. Osobné, sociálne a občianske spôsobilosti

- akceptovať svoje práva a povinnosti v škole i mimo nej,
- mať zodpovednosť a schopnosť dodržiavať dohody,
- rozvíjať empatiu voči svojmu okoliu a ochotu pomáhať,
- uvedomovať si vlastné potreby a aktívne využívať svoje možnosti,
- kontrolovať svoje konanie, uvedomovať si svoje silné a slabé stránky ako svoje tvorivé možnosti.

7. Spôsobilosť vnímať a chápať kultúru a vyjadrovať sa nástrojmi kultúry

- rozvíjať schopnosť tvoriť a prijímať umenie,
- vyjadriť svoj názor i vkus,
- ovládať základné pravidlá spoločenského kontaktu a dodržiavať zásady kultivovaného správania sa v škole a na verejnosti,
- poznávať a vážiť si národné hudobné bohatstvo,
- pomenovať druhy umenia a ich hlavné nástroje a vyjadrovacie prostriedky na úrovni,
- rozvíjať schopnosť tvoriť a prijímať umenie.

Stratégia vyučovania

Pri vyučovaní sa budú využívať nasledovné metódy a formy práce:

Názov tematického celku	Stratégia vyučovania	
	Metódy	Formy práce
1. Hra na nástroji	<ul style="list-style-type: none"> • slovná metóda • názorná metóda • praktická metóda • reproduktívna metóda 	<ul style="list-style-type: none"> • individuálna práca na vyučovacej hodine • domáca príprava na vyučovaciu hodinu
2. Hudobno-teoretické poznatky	<ul style="list-style-type: none"> • analyticko – syntetická metóda • deduktívna metóda • informačno-receptívna metóda • problémový výklad 	<ul style="list-style-type: none"> • individuálna práca na vyučovacej hodine • domáca príprava na vyučovaciu hodinu
3. Hudobno-výrazové prostriedky	<ul style="list-style-type: none"> • reproduktívna metóda • heuristická metóda 	<ul style="list-style-type: none"> • počúvanie hudobných nahrávok a interpretácie učiteľom

Učebné zdroje

Na podporu a aktiváciu vyučovania a učenia žiakov sa využijú nasledovné učebné zdroje:

Názov tematického celku	Odborná literatúra	Didaktická technika	Materiálne výučbové prostriedky	Ďalšie zdroje
1. Základy hry na nástroj	Výber podľa prílohy č. 1	- videotechnika, CD, DVD, - zvukové pomôcky:	ilustrácie	- internet
2. Hudobno-teoretické poznatky	Výber podľa prílohy č. 1	Prehrávač, vzorový prednes učiteľa		- knižnica
3. Hudobno-výrazové prostriedky	Výber podľa prílohy č. 1	- videotechnika, CD, DVD - zvukové		Internet

		pomôcky		
--	--	---------	--	--

Hudobný materiál:

František Hertl: Škola hry na kontrabas

Vladimír Hora: Škola hry na kontrabas v jazzových a tanečných súboroch

František Hertl: Na basu rýchle a správne

J.Eichstädt: Szkola na kontrabas

Etudy: Poradowski, Hertl, Černý, Sláma atď.

C. Flesch: Scale system

Výber zo skladieb (Gajdoš, Pichlík atď.)

OBSAH	KOMPETENCIE	VÝSTUP
<ul style="list-style-type: none"> - Zdokonaľovať pohybovosť a uvoľnenosť pri výmene polôh - Dbať na čistú intonáciu /hlavne výmena do IV. polohy - Stále zdokonaľovať hru pravou rukou, dobre zvládnuť všetky smyky, dôležité pre hru v orchestroch. - Smyky – legato cez struny , detaché, staccato, spiccato. - Zlepšovať hru vibrata, snažiť sa o dosiahnutie zosilnenia a kvality tónu. - Zoznamovať sa s notovým písmom, hra podľa nôt, hra orchestrálnych partov - Komplexne formovať hudobno-interpretáčné myslenie, nadobúdať základ rôznych hudobno výrazových prostriedkov - Rozvoj hudobnej pamäti - Prebúdzat' elementárne harmonické cítenie a prvky improvizácie - Používať pri výučbe hru z listu, pri žiakoch orientovaných na tanečnú hudbu tiež hru z akordických značiek. - Plynulá hra v každom zvolenom tempe 	<p>Vedieť správne viesť žiaka k presnému vnímaniu tónov ku ktorým smeruje pohyb ľavej ruky do danej polohy.</p> <p>Pohyb pravej ruky správne odlišovať pri každej hre iného druhu smyku a vedieť správne zadeľovať a využívať sláčik.</p> <p>Žiaka uistiť v správnom vnímaní harmonického cítenia hudby a podporovať k správne mu využívania pamäte a vedieť s ňou správne pracovať.</p>	<p>Orientácia na hmatníku do štvrtej, piatej polohy, plynulé výmeny.</p> <p>Používanie ďalších dynamických stupňov.</p> <p>Hra technických cvičení naspamäť. Predpokladá sa, že žiak zvládne techniku nástroja do tej miery, že bude schopný účinkovať v amatérskych symfonických orchestroch, prípadne v súboroch, skupinách iných žánrov.</p>

Metódy a formy práce

Stanovené ciele uskutočňujeme takými metódami a formami práce, ktoré rozvíjajú všeobecné hudobné vzdelanie, hudobnú predstavivosť, sluchové a rytmické cítenie na základe uvedomeného vnímania a tvorivej práce s hudobným materiálom. Učiteľ volí také metódy a formy práce, ktoré rešpektujú individuálne schopnosti žiaka a zabezpečujú súbežné budovanie adekvátnych foriem technických a výrazových prostriedkom. Tvorivá práca učiteľa so žiakmi, správny výber metód a postupov uvedených v odporúčaných materiáloch vzhľadom na individuálne schopnosti žiaka zabezpečí splnenie cieľových zámerov na požadovanej úrovni. Žiak predvedie naštudované skladby aspoň raz do roka na verejnom alebo internom koncerte, prípadne na medzitriednej alebo triednej prehrávke.

